

Notat om energipolitikk fra La Naturen Leve

Vi takker for anledning til å drøfte energipolitikk med SVs representanter den 03.02.2022, og vil prioritere å drøfte følgende:

1. **Reetablere PBL som lovgrunnlag for behandling av vindkraftverk**

Det høye konfliktnivået som i dag råder om vindkraft i Norge skyldes i stor grad konsekvensene av at det i 2009 ble overført myndighet fra Plan- og bygningsloven til Energiloven. Lovanvendelsen er en demokratisk utfordring. Et statlig sektororgan har i dag myndighet til å avgjøre konsesjoner som har store konsekvenser for arealbruken lokalt. PBL er den loven som skal sikre sammenheng mellom lokal, regional og stat sine interesser, og sikre at alle faglige og samfunnsmessige aspekt blir vurdert i enkeltsaker. PBL håndterer det aller meste av arealforvaltningen i Norge, fra storflyplasser og firefelts motorveier til søknad om påbygg på ei hytte.

2. **Krav om oppryddingsgaranti ved vindkraftkonsesjon fra dag 1**

Hvem skal rydde opp når anlegget avsluttes, og hvordan garanteres det? Noen vindkraftkonsesjoner er gitt uten krav om oppryddingsgarantier, men de fleste har et krav om økonomiske garantier skal stilles innen det 12. driftsåret. I Sverige stilles slike krav fra dag 1. Både å fjerne turbiner og handtere spesialavfall som dette er, er svært kostbart. I tillegg har en ingen garanti for opprydding om anlegget går konkurs.

3. **Samla Plan for energiproduksjon trengs.** Samla plan for vassdrag kom i etterkant av Alta-aksjonen, og all videre utbygging av vassdrag skulle skje planmessig ved først å realisere der de prosjektene som hadde lavest konfliktgrad/ miljøkostnad og lavest utbyggingskostnad. Tilsvarende prinsipp bør legges til grunn ved all prioritering av all energiproduksjon i Norge, og tilkjenne reelle miljøkostnader og priser knyttet til de ulike former for energitiltak. Kostnadene bør være markedsbaserte der dette er mulig. Eks. vil oppgradering av eksisterende vannkraftverk komme svært gunstig ut om dette prinsippet nyttes, likeså miljøvennlig ENØK.

4. **Energilovens forutsetninger er brutt.** Energiloven sier om sitt formål at en samfunnsmessig utvikling av produksjon, nett og forbruk i kraftsystemet skal sikres. Loven legger til grunn at alle aktørene i kraftsektoren må tilpasse seg de samme strømprisene, som dannes i et felles norsk kraftmarked.

5. **«Grønne sertifikater» er i strid med lovens formål om likebehandling av rammebetingelsene for produksjon og forbruk.** Husholdningene betaler en altfor stor andel av nettkostnadene. Kraftprodusenter og næringsliv kan trekke fra nettkostnader før skatt det kan ikke husholdningene. Energiloven skulle sikre forsyningssikkerhet i et langsiktig perspektiv. Når magasineierne i dag står helt fritt til å forvalte vannmagasiner etter markedspris, uavhengig av leveringssikkerhet, er dette i strid med lovens intensjon. Vannet i magasinene er et felles samfunnsgode som burde være i statlig eie og forvaltes for å sikre høy leveringssikkerhet og prisstabilitet for det norske samfunnet.

6. **Eierskap i norsk energiforsyning.** I dag har kommuner og fylkeskommuner store eierandeler i kraftselskapene samtidig som de er forvaltningsmyndigheter knyttet til vurdering av konsesjoner. Dette er en samfunnsmessig uheldig dobbeltrolle. En lignende uheldig dobbeltrolle ligger i at kraftselskapene er eiere av strømmettet. Eksempelvis er Zephyr i hovedsak eid av Viken fylkeskommune, og står for

kontroversielle og konfliktfylte vindkraftprosjekter, eks. på Haramsøy og nå med planer om Vidar havvindpark i Skagerrak. Denne rolleblandingen er svært uheldig.

7. **Energiøkonomisering.** Norge er sammen med Hviterussland og Albania aleine i Europa om ikke å ha nasjonale mål for energiøkonomisering. NELFO har beregnet at det er store gevinster å hente ved energiøkonomisering. ENOVA evner i liten utstrekning å favne befolkningens behov for veiledning og bistand til fremdrift av mulighetene. Det er nødvendig å organisere den statlige satsingen mer profesjonelt slik at folk flest kan foreta energibesparende tiltak på sine hus. Staten må utvide de økonomiske rammene for tildeling av enøkstøtte kraftig.
8. **Grunnrente.** Kraftprodusentene har helt siden 1997 hentet inn store overskudd i de mange billige kraftverkene ved hjelp av det kraftnett som når fram til de 2 millionene strømbrukere som betaler en strømpris som skapte de verdiene som kalles «grunnrente». Strømkundene må likevel betale en nettleie som samlet dreier seg om 25 milliarder kroner årlig samtidig som grunnrenteskatten fram til i dag har vokst til nær 300 milliarder kroner hos vannkraftverk og Finansdepartementet. Det vil være logisk om produsentene heretter betaler nettleien.
9. **Bør SV jobbe for at staten skal kjøpe seg inn i kraftmarkedet for å sikre stabile, forutsigbare og akseptable kraftpriser?** Tiltak på kraftmarkedet bør ha et langsiktig perspektiv. Dagens høye strømpriser skyldes at energilovens rammer ikke er fulgt opp i forhold til intensjonen da loven ble etablert i 1990. Målet var en nasjonal utvikling av forbruk og produksjon som sikret at norsk naturs evne til billig strøm styrket vår internasjonale konkurranseevne. Kraftutveksling skulle stabilisere vår nasjonale strømbruk i tørre eller kalde år. Nettoeksport var ikke et mål i energiloven. Vårt samarbeid med EU fra 1994 endret dette, men uten at energiloven er endret. Det må sikrer en bedre forvaltning av vannkraftens magasiner. Når staten kan gi konsesjon kan den også sikre kontroll over den økonomiske verdien av vannmagasinene, uavhengig av EU.
10. **Elektrifisering av sokkelen.**
Elektrifisering av sokkelen, som har usikker klimaeffekt, vil kreve 10 TWh som tilsvarer ca. 1000 vindturbiner langs Vestlandskysten. La Naturen Leve sier nei til den omfattende nedbygging av kyst- og fjellnaturen som elektrifisering av sokkelen vil medføre.
11. **Varig verna vassdrag må ikke bygges ut!**
Her er vi på linje med signaler SV har gitt. Gevinsten ved å bygge ut i verna vassdrag, i jakta på energi, er liten, mener NVE.
12. **Klimatiltak i skogbruket?** Forskning viser at optimal alder for barskog med tanke på å binde CO₂ er om lag 120 år, mens norsk produksjonsskog kanskje bare blir 70 år. Skogeier som fremmet seinere hogsttidspunkt vil gagne både klima og biologisk mangfold og det bør vurderes å gi en økonomisk eller skattemessig gevinst av dette.

La Naturen Leve

Tor Punsvik, styremedlem

Marino J. Ask, styreleiar

Styret har nytta kompetansen til Svein Roar Brunborg, energipolitisk rådgiver i LNL, som bl.a. var sentral i OED da energiloven ble utformet.